

DOĞUM KAYDI

Çocukların vatandaşlığa erişimini iyileştirmek ve vatansızlığı önlemek

[Sorun nedir?](#)

[Cephe hattı mülteci görevlisi olarak ne yapabilirim?](#)

[Politika düzeyinde nelerin değişmesi gerekiyor?](#)

[Bu konu hakkında daha fazla bilgi ve ek kaynaklar](#)

SORUN NEDİR?

Bir çocuğun doğumunu kaydetmemek **çocukları tehlikeye düşürebilir** ve **ciddi insan hakları ihlallerine** neden olabilir.

- Doğumu kaydedilmemiş bir çocuğun hiçbir ülkenin vatandaşı olmama ve eğitim, refah, sosyal yardımlar ve sağlık hizmeti gibi diğer haklardan mahrum kalma riski daha yüksektir.
- Doğumu kaydedilmemiş bir çocuğun seyahat belgesi edinme ya da yasal yollarla sınırları geçme ihtimali düşüktür; bu da onun, güvenli bir ülkeye ulaşmak için tehlikeli yolculuklar yapma ihtimalini artırır.
- Vatansız mülteci bir çocuğun, uzun sürelerle aşırı yoksulluk içinde yaşama; hayatta kalmak için kaçakçılık, çocuk işçiliği, çocuk evliliği, çocuk asker olma ve diğer suistimaller gibi sömürücü durumlara itilme ihtimali yüksektir.

CEPHE HATTI MÜLTECI GÖREVLİSİ OLARAK NE YAPABİLİRİM?

TKSA: Tanı, Kaydet, Sevk Et ve Araştır!

1. Vatansızlığın risklerini tanıyın

Bir çocuk sığınmacıyı kaydederken, bir çocuğun ebeveyninden biriyle aynı vatandaşlığa sahip olduğunu ya da doğduğu ülkenin vatandaşı olduğunu varsaymayın. Doğum kaydının önemini dikkate alın ve vatansızlık riskini tespit etmeye yardımcı soruları hassasiyetle sorun. Örneğin:

- Çocuğun doğumu kaydedilmiş mi? Çocuğun doğumunu kaydetmek mülteci olmaya bağlı şartlar nedeniyle imkânsız mıydı (ör. çocuk yolculuk sırasında mı doğdu ya da doğum kaydını yaptırmak için kaçılan ülkenin yetkili makamlarıyla mı iletişime geçilmesi gerekiyordu)? **[Not: mültecilerin, zulüm korkusu yaşadıkları bir ülkenin yetkili makamları ile iletişime geçmesi beklenmemelidir]**
- Çocuğun doğum belgesi var mı? Bir doğum belgesi edinilebilir mi?
- Çocuğun doğum belgesi varsa, bu belge vatandaşlık için kanıt niteliği taşıyor mu?
- Çocuğun doğum belgesi varsa, belgede annenin de babanın da ismi yazıyor mu? Yazmıyor ise bu durum çocuğun ebeveyninden biriyle aynı vatandaşlığa sahip olarak tanınmasında zorluklara yol açabilir mi?

- Çocuğun annesi, kadın olduğu için çocuğunun doğum kaydını yaptırmakta zorluklarla karşılaşmış mı? Anne, kadınların doğum kaydı yaptırmaya ya da vatandaşlıklarını çocuklarına devretme konusunda erkeklerle aynı haklara sahip olmadığı bir ülkeden mi ya da halen öyle bir ülkede mi yaşamakta?

Burada daha fazla soru bulabilirsiniz: [Vatansızlığı Tespit Etmek: Çocuğun vatansızlık riskini/durumunu tespit etmek için sorular](#)

2. Doğum kaydı yokluğunu ve olası vatansızlık durumunu kaydedin

Çocuğun doğumunun kaydedilmediğini ve/veya vatansızlık riski olduğunu tespit ederseniz, çocuğa ilişkin belgelere bu önemli bilgiyi kaydedin. Vatandaşlığa dair bir kanıt olmaması durumunda, varsayılan vatandaşlığı hiçbir belgeye kaydetmeyin. Vatansızlığı doğru bir şekilde kaydedebilmenizi sağlayacak alan bulunmayan formlarda, bir kayıt olması için formun üzerinde bir yere bu durumu not ederek ebeveyni, bakıcı ya da vasiyi bu konu ve çocuğun geleceğindeki olası önemi hakkında bilgilendirin. Gerekliğinde daha sonra erişilebilmesi için ilgili belgelerin birer kopyasını da dosyanızda saklayın.

3. Çocukları uzman tavsiyesine, desteğine ve bilgisine sevk edin

Çocuğun kaydının yapılmasının mümkün olup olmadığını öğrenmeye çalışın ve çocuğu, yardımcı olup olamayacaklarını görmek için ülkenizde çocuk hakları, vatansızlık ve vatandaşlık konularında uzmanlaşan organizasyonlara sevk edin. Bazı [üyelerimiz](#) yardımcı olabilir. Nüfus müdürlüğü ya da çalıştığınız ülkedeki diğer ilgili kurumlar tarafında yayımlanan yararlı kitapçıkları paylaşın; örneğin, [Bosna Hersek için UNHCR tarafından yayımlanmış bu kitapçık](#). Mülteci müdahale katılımcıları için [rehberimizi/posterimizi](#), mülteciler ve sığınmacılar için [kısa rehberimizi](#) indirin ve kullanın.

4. Doğum kaydı ve vatansızlık hakkındaki kaynakları araştırın.

Bir kısım ek bilgi aşağıda mevcut olmakla birlikte, web sitemizde çok daha fazla bilgi bulabilirsiniz (bağlantılar aşağıdadır). [Doğum kaydı ve vatansızlığı önleme hakkındaki çevrimiçi seminerimizi](#) izleyin. Doğum kaydı ve çocukluk döneminde vatansızlığı önleme ile ilgili ek bilgiye buradan erişebilirsiniz:

- Vatansız Yolculuklar: [Doğum kaydı](#) ve [çocuk hakları](#)
- Konuyla ilgili ENS Bilgilendirmesi: [Avrupa'da doğum kaydı ve vatansızlığın önlenmesi: doğru uygulamalar ve mevcut engellerin tespit](#)
- [UNHCR Bilgilendirmesi: Doğum kaydı](#)
- [UNICEF: Doğum kaydı nedir ve neden önemlidir?](#)
- UNHCR ve UNICEF: [Doğum Kaydında Cinsiyet Ayrımcılığı ile ilgili Bilgiler](#)

POLİTİKA DÜZEYİNDE NELERİN DEĞİŞMESİ GEREKİYOR?

- **Devletler, doğum kaydı ve doğum belgelerine anında, ücretsiz ve evrensel bir şekilde ulaşmayı garanti altına almalı** ve bu şekilde, ebeveynin vatandaşlık/uyruk durumlarından bağımsız olarak, kayıt sonrasında bütün çocukların yasal kimlik ve aile bağlantılarını resmiyete dökmelidir. Yolculuk sırasında doğum yapan ve bu nedenle kaydı yapılamayan çocuklar da dahil olmak üzere, tüm çocuklara doğum belgesi sağlanmalıdır.

- Nüfus memurları, vatandaşlık karar mekanizmaları, çocuk sosyal hizmet çalışanları, hakimler ve diğer ilgili görevliler, **çocukluk dönemi vatansızlığı ile ilgili yeterli seviyede eğitim almalıdır.**
- **Doğum kaydı ve çocukların uyruk almasına engel olan faktörler ortadan kaldırılmalıdır**, örneğin, meşakkatli kanıt gereksinimleri, karşılanması güç ücretler, ayrımcı uygulamalar, karmaşık prosedürler ile hastane ve nüfus memurlarının göç memurlarıyla veri paylaşımı.
- **Devletler**, toprakları üzerinde çocukların **vatansız doğmasına neden olabilecek bütün durumları kapsayabilmek için vatandaşlık kanunlarına kapsamlı hukuki koruma tedbirleri eklemelidir**; mevcut kısmi tedbirler tüm vatansızlık vakalarını önleyebilmek için güçlendirilmeli ve çocukların bir ülkenin vatandaşlığını kazanma haklarını güvenceye almak için yürürlükteki tüm yasal tedbirler uygulanmalıdır.

BU KONU HAKKINDA DAHA FAZLA BILGI VE EK KAYNAKLAR

Göçmenlerin yolculuk sırasında ya da sürgünde iken doğan çocukları için doğum kaydının kanıtsal gereksinimlerini sağlamak oldukça zor olabilir. Avrupa ülkelerinin, doğum kaydı için hangi kanıtların gerektiğine ilişkin farklı kuralları bulunmaktadır. Birçok devlet, doğum kaydını yapmak için çocuğun doğum zamanı ve yeri ile en az bir ebeveynin kimliği ile ilgili kanıt talep etmektedir; ancak çocuğun yolculukta doğması, ya da ebeveyninin vatansız, kimliksiz olması ya da anahtar belgelere sahip olmaması durumlarında göçmen ebeveynler bu kanıtlara sahip olmayabilir.

Sorunlu doğum kaydı uygulamaları, göçmenlerin çocuklarında vatansız olma riskini artırabilir. Çocuğun uyruğunu ya da vatansızlık riskini belirlemek için ebeveynin uyruğu hakkında bilgi sahibi olmak şarttır; çünkü, çocukların birçoğu vatandaşlıklarını akrabalık nedeniyle ebeveyninden alır. Ancak, çocukların birçoğu, gerçekten söz konusu vatandaşlığa sahip olup olmadıkları incelenmeden bir ebeveynin vatandaşlığı ile kaydedilmektedir. Doğum kaydı için kanıt gereksinimlerinin katı olması, geç kayıt durumunda istenen cezai ödemeler ve karmaşık mahkeme prosedürleri ya da kayıt memurlarının usulsüz göçmenleri göçmenlik memurlarına bildirme yasal görevlerinin olması ebeveynleri doğumları kaydetmekten alıkoymaktadır. Bu gibi uygulamaların hepsi, [Avrupa'da çocukluk dönemi vatansızlık riskini](#) artırmaktadır.

Uluslararası hukuk, çocukların vatandaşlık kazanma hakkını korur. Her çocuğun vatandaşlık kazanma hakkına sahip olduğu uluslararası hukukta açıkça belirtilmektedir (örneğin, tüm Avrupa ülkelerinde geçerliliği olan Çocuk Haklarına Dair [BM Sözleşmesinin 7.Maddesi](#)). [Uluslararası hukuk](#) aynı zamanda devletlerin vatansızlığı önlemek için hukuki koruma tedbirleri uygulamasını gerektirir; örneğin, diğer türlü vatansız olacak bir çocuğun doğum yerinin vatandaşlığını alma hakkı. Yasal bir kimliğin belirlenmesi ve çocukluk dönemindeki vatansızlığın önlenmesi için doğum kaydı çok önemlidir ve doğum belgeleri vatandaşlığın doğrulanması için gerekli kanıtı sağlar.

Avrupa ülkelerinin yaklaşık olarak sadece yarısının [çocukluk döneminde vatansızlığa karşı koruma sağlayan kapsamlı hukuki koruma tedbirleri](#) vardır. Bazı ülkelerde, yasalar birçok çocuğu kapsamı dışında bırakır, çünkü çocuğun ya da bir ebeveynin ev sahibi ülkede kanuni oturma izni olmasını şart koşar. Diğer ülkelerde, yasalar başvuru işlemleri ve ücret ödenmesini gerektirir, bu da birçok çocuğun vatandaşlık almasını engeller. Görevliler, ebeveynler ve çocuklar yasal tedbirlerin varlığından çoğunlukla habersizdir ve bazı durumlarda çocukların vatansızlığı tespit edilmemiş olduğundan görevliler bu yasal tedbirleri uygulamazlar.

Vatansız olan ve/veya vatandaşlık için kanıtı bulunmayan çocuklar birçok zorluk yaşayabilir; eğitim, sosyal yardım ve sağlık hizmetlerine ulaşım engelleri de bu zorluklara dahildir. Büyükanne, büyükbaba ya da diğer akrabalarını ziyaret etmek için ikamet ettikleri ülkenin dışına seyahat edemeyebilirler. Yetişkinliğe ulaştıklarında ise yaşadıkları zorluklar artabilir: iş sahibi olma, yüksek eğitime ulaşma, konaklayacak yer kiralama veya mülk satın alma gibi birçok gerekli aktiviteyi gerçekleştirmeleri engellenebilir ve bu nedenle kötüye kullanılma riskleri daha yüksek olabilir.

Daha fazla bilgi edinin

[Avrupa Vatansızlık Ağı Vatansız Yolculuklar](#)

[Vatansızlık Dizini](#)

[UNHCR Vatansızlığa Son internet sayfası](#)

[UNHCR'nin Vatansızlık Üzerine Bireysel Çalışma Modülü Vatansızlık ve Sosyal Kapsayıcılık Enstitüsü Devletsiz](#)

[Vatansızlık ve Sosyal Kapsayıcılık Enstitüsünde](#) ya da [Melbourne Üniversitesinde bir kursa katılın](#)

Avrupa'daki organizasyonlar, eğitim fırsatları konusunda [ENS ile iletişime](#) geçebilirler. E-posta listemize/bültenimize [abone olabilir](#), bizi sosyal medyada) takip edebilir ve [Vatansız Yolculuklar kampanyasını destekleyebilirsiniz](#).

OKULA GITMEDİK ÇÜNKÜ HAYATTA KALMAK İÇİN AMCAM VE BEN ÇALIŞMALIYDIK. KOLAY DEĞİL. POLIS BENİ DEFALARCA DURDURDU, TUTUKLAMAK VE CEZA KESMEKLE TEHDIT ETTİ ÇÜNKÜ BİR KİMLİĞİM YOKTU. KORKU İÇİNDE YAŞIYORDUM.

~ RAMAN, SIRBİSTAN'DA VATANSIZ OLARAK DOĞDU VE BÜYÜDÜ, SONRADAN KİMLİĞİNİ DOĞRULAYAN BELGELERİ ALDI (KAYNAK: UNHCR & UNICEF, AVRUPA'DA ÇOCUKLUK DÖNEMİ VATANSIZLIĞINA SON)